

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій»

1. Мета

Метою прийняття проекту Закону України «Про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій» (далі – проект Закону) є створення системи регулярних внутрішніх (адміністративних) і зовнішніх пенітенціарних інспекцій для забезпечення контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина, які перебувають у місцях несвободи, реалізацією законних прав та інтересів персоналу цих місць.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект Закону підготовлено відповідно до вимог пункту 9 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, яким встановлено, що прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію досудового розслідування до початку функціонування органів, яким законом будуть передані відповідні функції, а також функцію нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, – до набрання чинності законом про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій.

Крім того, за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Генеральній прокуратурі України на здійснення прокурорсько-слідчої діяльності, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів прокуратури, Рахункова палата своїм рішенням від 24 березня 2020 року № 7-2 рекомендувала Кабінету Міністрів України прискорити розроблення та внесення до Верховної Ради України законопроекту про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій.

Також про необхідність запровадження подвійної системи пенітенціарних інспекцій зазначається у Європейських пенітенціарних правилах (2006 року).

Так, відповідно до пунктів 92, 93.1 та 93.2 Європейських пенітенціарних правил пенітенціарні установи регулярно інспектуються урядовими органами з метою оцінки відповідності управління ними вимогам національного законодавства та міжнародного права, а також положенням цих Правил. Умови утримання ув'язнених та поведінка з ними мають бути предметом моніторингу з боку незалежного органу або органів, які публічно оприлюднюють результати моніторингу. Заохочується співробітництво такого незалежного моніторингового органу або органів з тими міжнародними інституціями, які вповноважені відповідно до закону відвідувати пенітенціарні установи.

02 вересня 2021 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону «Про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій» (реєстр. № 5884), який підготовлено Міністерством юстиції України з метою

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 51163/7.4.1/4-26 від 13.04.2026
Підписувач Сугак Людмила Петрівна
Сертифікат 382367105294AF9704000000F08B0100F0112304
Дійсний з 02.07.2025 10:11:05 по 02.07.2026 10:11:05

створення системи регулярних внутрішніх (адміністративних) і зовнішніх пенітенціарних інспекцій для забезпечення контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина, які перебувають у місцях несвободи, реалізацією законних прав та інтересів персоналу цих місць.

Однак 17 липня 2025 року зазначений законопроект відкликано та знято з розгляду Верховної Ради України IX скликання на підставі частини третьої статті 105 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» у зв'язку з припиненням повноважень Кабінету Міністрів України.

Водночас завданням 6 Операційного плану реалізації у 2025 і 2026 роках Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 жовтня 2025 року № 1188-р, передбачено розроблення проєкту Закону України «Про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій».

3. Основні положення проєкту акта

Проєкт Закону регулює створення та функціонування подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій відповідно до вимог Конституції України.

Проєкт Закону складається з п'яти розділів, якими визначаються поняття та завдання подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій, предмет та види подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій, повноваження суб'єктів внутрішніх (адміністративних) та зовнішніх пенітенціарних інспекцій, фінансування внутрішніх (адміністративних) та зовнішніх пенітенціарних інспекцій.

Так, проєктом Закону визначено подвійну систему регулярних пенітенціарних інспекцій як сукупність визначених на законодавчому рівні суб'єктів уповноважених на здійснення контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина, які перебувають у місцях несвободи, пунктах тимчасового розміщення біженців, реалізацією прав та інтересів персоналу цих місць.

Проєктом Закону передбачається здійснення уповноваженими суб'єктами, які в межах компетенції та повноважень здійснюють контроль за додержанням прав і свобод людини і громадянина, які перебувають у місцях несвободи, реалізацією законних прав та інтересів персоналу цих місць, пунктів тимчасового розміщення біженців шляхом проведення регулярних внутрішніх (адміністративних) та зовнішніх інспекцій.

4. Правові аспекти

Нормативно-правовими актами у цій сфері правового регулювання є Конституція України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту Закону не потребуватиме додаткових фінансових витрат з Державного бюджету України.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

Проект Закону у період з 09 по 23 грудня 2025 року оприлюднено на офіційному вебсайті Міністерства юстиції України у рубриці «Консультації з громадськістю» підрубрики «Обговорення нормативно-правових актів» – «Електронні консультації з громадськістю» – «Інформаційні повідомлення про проведення електронних консультацій із громадськістю». В обговоренні проекту Закону взяли участь секретар Громадської ради при Міністерстві юстиції України Ганна Скрипка, голова ГО «Захист в'язнів України» Олег Цвілій. Пропозиції та зауваження, які надійшли під час проведення електронних консультацій з громадськістю, враховані в проекті Закону частково.

Проект Закону не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

Проект Закону не належить до пріоритетних сфер зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правових, та права Європейського Союзу (acquis EC).

Проект Закону відповідає Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини.

У проекті Закону відсутні положення, що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті Закону відсутні положення, що містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

У проекті Закону відсутні положення, що створюють підстави для дискримінації.

Проект Закону надсилався до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи (вх. № 33389/0/03-26 від 03 квітня 2026 року).

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту Закону забезпечить створення та функціонування системи регулярних внутрішніх (адміністративних) і зовнішніх пенітенціарних інспекцій для забезпечення контролю за дотриманням прав і свобод людини і громадянина, які перебувають у місцях несвободи, реалізацією законних прав та інтересів персоналу цих місць.

Реалізація Закону не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних

громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

**Заступник Міністра юстиції України
з питань європейської інтеграції**

Людмила СУГАК